

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 24. april 2024
Kontor: Internationalt kontor
Sagsbeh: Line Herbæk Larsen
Sagsnr.: 2024-02239
Dok.: 3256480

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT
vedrørende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om
bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og
materiale med seksuelt misbrug af børn og om erstatning af Rådets
rammeafgørelse 2004/68/RIA (omarbejdning)

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

Nyt notat.

KOM (2024) 60

1. Resumé

Kommissionen har den 6. februar 2024 fremsat et forslag til omarbejdning af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/93/EU om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og materiale med seksuelt misbrug af børn og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2004/68/RIA. Forslaget blev behandlet for første gang i arbejdsgruppen vedrørende Retligt Samarbejde i Straffesager (COPEN) den 8. april 2024. Forslaget har til formål at ajourføre det gældende direktiv fra 2011 set i lyset af den senere teknologiske udvikling i samfundet, herunder den øgede online tilstedeværelse af børn og unge samt gerningspersoner. Forslaget udvider anvendelsesområdet for direktivet, således at bl.a. online lovovertrædelser vedrørende seksuelt misbrug mv. omfattes af det strafbare område. Forslaget fastlægger endvidere en minimumslængde for forældelsesfrister for seksuelt misbrug af børn mv. og indeholder en udvidelse af bistanden til ofre samt krav til foranstaltninger til forebyggelsen af seksuelt misbrug af

børn mv. Forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige, økonomiske eller administrative konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for forslaget.

2. Baggrund

Kommissionen har den 6. februar 2024 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og materiale med seksuelt misbrug af børn og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2004/68/RIA (omarbejdning).

Forslaget er en revision og udbygning af direktiv 2011/93/EU af 13. december 2011 om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2004/68/RIA (i det følgende benævnt ”direktiv 2011/93/EU”), der udgør EU's strafferetlige ramme på området for seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn mv. Dette direktiv blev vedtaget for at fastsætte minimumsstandarder for forebyggelse og bekæmpelse af disse særligt alvorlige former for kriminalitet, som er rettet mod børn, herunder definitionen af forbrydelser og sanktioner på området seksuel udnyttelse af børn og for effektiv efterforskning og retsforfølgning, bistand og støtte til ofre og forebyggelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn. Direktivet er omfattet af retsforbeholdet.

I juli 2020 fremlagde Kommissionen en EU-strategi om en mere effektiv bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn. Strategien anerkendte navnlig behovet for at vurdere, hvorvidt direktiv 2011/93/EU fortsat er egnet til formålet i betragtning af de samfundsmæssige og teknologiske ændringer i det seneste årti.

I 2022 foretog Kommissionen en evaluering for at vurdere gennemførelsen af direktiv 2011/93/EU og kortlægge mulige lovgivningsmæssige mangler, bedste praksis og prioriterede tiltag på EU-plan. Undersøgelsen konkluderede, at børns øgede onlinetilstedeværelse og den seneste teknologiske udvikling skaber udfordringer for de retshåndhævende myndigheder, samtidig med at der skabes nye muligheder for misbrug, som ikke fuldt ud er omfattet af det nuværende direktiv.

Det blev i undersøgelsen også konkluderet, at de forskellige retlige rammer i medlemsstaterne for efterforskning og retsforfølgning ikke giver mulighed for en effektiv bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn overalt i EU, navnlig fordi seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn begået ved brug af nye og fremspirende teknologier ikke i tilstrækkelig grad er strafbart. Endelig blev det fremhævet, at medlemsstaternes bestræbelser på at forebygge seksuelt misbrug af børn og bistå ofre fortsat er begrænsede og ukoordinerede, og at det er uklart, om de er effektive. Samtidig viste evalueringen klart, at der er behov for en ny lovgivningsmæssig ramme på EU-plan.

Forslaget supplerer andre EU-initiativer, der adresserer udfordringerne forbundet med seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn, herunder bl.a. forslag til forordning om regler til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, som vil pålægge udbydere af onlinetjenester at tage ansvar for at beskytte børn, der bruger deres tjenester, mod seksuelt misbrug af børn online. Dette forordningsforslag bygger på direktiv 2011/93/EU for så vidt angår definitionen af strafbare handlinger. Direktiv 2011/93/EU udgør således den strafferetlige søjle, som forordningen bygger på.

Direktivforslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) artikel 82, stk. 2, og artikel 83, stk. 1, som er samme hjemmelsgrundlag som for direktiv 2011/93/EU. Forslaget skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet, idet forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), tredje del, afsnit V. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivforslaget, ligesom direktivet ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 26. marts 2024.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål at afhjælpe mangler, tvetydigheder og utilstrækkeligheder, der er konstateret i forbindelse med evalueringen af direktiv 2011/93/EU. Forslaget har overordnet følgende formål:

- at alle former for seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn, herunder former, der muliggøres i kraft af den teknologiske udvikling, kriminaliseres
- at nationale regler om efterforskning og retsforfølgning giver mulighed for en effektiv indsats mod seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn set i lyset af den seneste teknologiske udvikling
- at forebyggelse, bistand til ofre og koordinering mellem myndigheder på nationalt plan forbedres.

3.1. Nærmere om forslagets hovedelementer

3.1.1. Ajourføring af terminologi

Forslaget indebærer en ajourføring af den benyttede terminologi i direktivet, således at den er i overensstemmelse med nutidige anerkendte internationale standarder. Eksempelvis erstattes terminologien ”børnepornografi” med ”materiale med seksuelt misbrug af børn”, som er en terminologi, der også anvendes i øvrige nyere EU-retsakter.

3.1.2. Udvidelse af definitioner (art. 2)

Artikel 2 i det nugældende direktiv 2011/93/EU definerer anvendte begreber i direktivet, herunder definitionen af et barn, seksuel lavalder og materiale med seksuelt misbrug mv. Efter forslagets artikel 2, nr. 3, litra d), udvides definitionen af materiale med seksuelt misbrug af børn i direktiv 2011/93/EU til at omfatte gengivelser eller repræsentationer af børn (dvs. fiktivt og/eller online materiale). Udvidelsen har til formål at sikre, at direktivets definition af materiale med seksuelt misbrug af børn omfatter den nuværende, men også fremtidige teknologiske udvikling i samfundet ved en tilstrækkelig teknologineutral og dermed fremtidssikret beskrivelse.

Efter forslagets artikel 2, nr. 3, litra e), tilføjes til definitionen af materiale med seksuelt misbrug af børn enhver form for materiale, hvis formål er at rådgive om, vejlede om eller instruere i seksuelt misbrug eller seksuel udnyttelse af børn eller hvervning af børn. Formålet er at omfatte såkaldte ”pædofilmanualer”, som vejleder om, hvordan børn findes, groomes og misbruges, om hvordan identifikation, efterforskning og retsforfølgning undgås, og om hvordan materiale skjules bedst.

Efter forslagets artikel 2, nr. 8), tilføjes en definition af jævnaldrende, der afgrænses som både børn og voksne, mellem hvem der ikke er stor forskel på deres alder og psykologiske og fysiske udvikling eller modenhed. Det skal ses i lyset af, at det gældende direktiv overlader det til medlemsstaterne

at bestemme om frivillige seksuelle aktiviteter mellem samtykkende ligestillede og børn over den seksuelle lavalder skal kriminaliseres. Forslaget medfører en konsekvensrettelse i forslagets artikel 10 om seksuelle aktiviteter mellem samtykkende, således at det præciseres, at undladelsen af at kriminalisere kønslig omgængelse, hvortil der er givet samtykke, kun finder anvendelse på materiale, der produceres og besiddes mellem børn eller mellem jævnaldrende. Således omfattes ikke situationer mellem et barn over den seksuelle lavalder og en voksen, uanset alder.

3.1.3. Udvidet kriminalisering

Forslaget indebærer en udvidelse af det strafbare område omfattet af direktiv 2011/93/EU, som har til hensigt at sikre, at ethvert seksuelt misbrug og enhver form for seksuel udnyttelse af et barn eller en ung er strafbart, jf. nedenfor.

Lovovertrædelser i form af seksuelt misbrug (art. 3)

Artikel 3 i det nugældende direktiv 2011/93/EU kriminaliserer seksuelt misbrug af børn. Det følger af artikel 3, stk. 4, at det er strafbart at deltage i seksuelle aktiviteter med et barn under den seksuelle lavalder. Efter forslagets artikel 3, stk. 4, skal det også være en strafbar handling at få et barn under den seksuelle lavalder til at deltage i seksuelle aktiviteter med en anden person, hvor der *ikke* foreligger tvang, magt eller trusler.

Hvervning af børn til seksuelle formål (art. 6)

Artikel 6 i det nugældende direktiv 2011/93/EU kriminaliserer hvervning af børn til seksuelle formål.

Forslagets artikel 6, stk. 1, litra a), sikrer, at også hvervning af børn *online* kriminaliseres. Formålet er således, at alt hvervning – desuagtet om det er personligt eller online – skal være strafbart. Det skyldes, at hvervning af børn i praksis ikke begrænser sig til verbal kommunikation, tekstbeskeder eller e-mailbeskeder, men også omfatter kontakt og udvekslinger skabt i helt eller delvist online miljøer ved hjælp af ”augmented”, ”extended” eller ”virtual reality” samt chatbots.

Forslagets artikel 6, stk. 3, kriminaliserer en voksens forsøg på at hverve et barn til at deltage i optræden med seksuelt misbrug af børn og udnyttelse til prostitution med en strafferamme på mindst seks måneder. Strafferammen stiger til et år, hvis der anvendes pres, tvang eller trusler.

Hvervning af tredjepart med henblik på seksuelt misbrug (art. 7)

Forslaget indfører en ny artikel 7 i direktiv 2011/93/EU, som gør det strafbart forsættligt at love, give en person penge eller anden form for aflønning eller erkendtlighed som modydelse for at begå seksuelt misbrug af børn. Forslaget har til formål at sikre, at alle medlemsstater kriminaliserer og sikrer en effektiv efterforskning og retsforfølgning af livestreaming af seksuelt misbrug af børn mv.

Drift af onlinetjeneste, der muliggør eller tilskynder misbrug (art. 8)

Forslaget indfører en ny artikel 8, der kriminaliserer forsættlig drift eller administration af onlineinfrastrukturer, der muliggør eller tilskynder til seksuelt misbrug eller seksuel udnyttelse af børn. Der fastsættes en strafferamme på mindst et år.

Sanktioner over for juridiske personer (art. 14)

Forslagets nye artikel 14, stk. 1, litra b), udvider de mulige sanktioner for juridiske personer til at omfatte en udelukkelse fra adgang til offentlig finansiering.

For så vidt angår fastlæggelsen af bøder foreslås det i artikel 14, stk. 2 og 3, at medlemsstaterne skal sikre, at juridiske personer under visse omstændigheder kan straffes med bøder, hvis maksimumstørrelse ikke bør være mindre end 1 % henholdsvis 5 % af den juridiske persons samlede omsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for bødef afgørelsen.

3.1.4. Forhøjelse af strafferammen

Forslaget indebærer en generel forhøjelse af strafferammen for seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn, som har til formål at sikre sammenhæng mellem sanktionsniveauet som fastsat i forslag til omarbejdning af direktiv 2011/93/EU og sanktionsniveauet i øvrig EU-lovgivning, herunder strafferammen for tilsvarende lovovertrædelser i forslag til direktiv om bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet. Forhøjelserne gennemgås i det følgende.

Lovovertrædelser i form af seksuelt misbrug (art. 3)

Artikel 3 i det nugældende direktiv 2011/93/EU kriminaliserer seksuelt misbrug af børn. Det foreslås i forslagets artikel 3, stk. 4, at strafferammen, for at deltage i seksuelle aktiviteter med et barn under den seksuelle lavalder, hæves fra fem til otte år. Strafferammen for at deltage i seksuelle aktiviteter

med et barn ved misbrug af et overunderordningsforhold eller forhold hos barnet (psykisk eller fysisk handicap mv.) hæves endvidere fra otte til ti år, hvis barnet er under den seksuelle lavalder, og fra tre til seks år, hvis barnet er over den seksuelle lavalder i henhold til artikel 3, stk. 5, litra a) og b). Strafferammen for at deltage i seksuelle aktiviteter med et barn ved brug af tvang, magt eller trusler foreslås desuden hævet fra ti til tolv års fængsel, hvis barnet er under den seksuelle lavalder, og fra fem til syv års fængsel, hvis barnet er over den seksuelle lavalder i henhold til artikel 3, stk. 5, litra c). I artikel 3, stk. 6, foreslås en tilsvarende forhøjelse af strafferammen for at få et barn til at deltage i seksuelle aktiviteter med en tredjepart ved hjælp af tvang, magt eller trusler.

Forslagets nye artikel 3, stk. 7 indebærer, at handlinger vedrørende et barn under den seksuelle lavalder, som består i at tage del i vaginal, anal eller oral penetration af seksuel karakter med en legemsdel eller genstand, skal straffes med fængsel med en strafferamme på mindst tolv år. Tilsvarende gælder, hvis handlingen består i at udsætte et barn for et sådan overgreb med en tredjepart. Hvis barnet er over den seksuelle lavalder, men ikke har givet sit samtykke til handlingen, er strafferammen fængsel på mindst 10 år.

Lovovertrædelser i form af seksuel udnyttelse (art. 4)

Forslagets artikel 4, stk. 7, forhøjer strafferammen for kønslig omgængelse med et barn, der udnyttes til prostitution, fra fem til otte års fængsel, hvis barnet er under den seksuelle lavalder, og fra to til fire års fængsel, hvis barnet er over den seksuelle lavalder.

Hvervning af børn til seksuelle formål (art. 6)

Efter forslagets artikel 6, stk. 1, litra b), skærpes strafferammen for hvervning af børn til seksuelle aktiviteter til to års fængsel, hvor en voksen ved tvang, magt eller trusler hverver et barn med henblik på at begå seksuelle aktiviteter mv. Forslaget fastsætter endvidere i artikel 6, stk. 2, som noget nyt en strafferamme på mindst seks måneders fængsel, hvor en voksen forsøger at hverve et barn til materiale med seksuelt misbrug af børn. Strafferammen skærpes til mindst et års fængsel ved gerningsmandens brug af tvang, magt eller trusler.

3.1.5. Skærpende omstændigheder (art. 11)

Forslaget indfører yderligere skærpende omstændigheder i forhold til strafudmålingen, jf. artikel 11, stk. 1, litra h-j), hvorefter det skal betragtes som en skærpende omstændighed, at lovovertrædelsen er begået gentagne

gange, at lovovertrædelse er begået ved brug af eller trussel om brug af et våben, eller at lovovertrædelsen er begået ved at foranledige ofret til at tage eller blive påvirket af stoffer, alkohol eller andre rusmidler.

3.1.6. Organisationer, der bekæmper seksuelt misbrug af børn i offentlighedens interesse (art. 5)

Det nugældende direktiv 2011/93/EU regulerer ikke organisationer, der gennemgår og analyserer eller på anden måde behandler materiale med seksuelt misbrug af børn med henblik på fjernelse eller efterforskning. Med forslagets artikel 5, stk. 7 og 8, pålægges medlemsstater at sikre, at organisationers behandling af materiale med seksuelt misbrug af børn mv. med henblik på dets bekæmpelse, ikke skal anses for strafbart. Der stilles krav om, at organisationerne har fået forudgående tilladelse til behandlingen af myndighederne i medlemsstaten, hvor de er etableret. Bestemmelsen kan eksempelvis omfatte hotlines, som modtager, analyserer, anmelder eller på anden måde behandler materiale med seksuelt misbrug af børn med henblik på fjernelse, efterforskning og retsforfølgelse i offentlighedens interesse.

3.1.7. Udelukkelse fra at udøve visse hverv som følge af domme (art. 12)

Efter forslagets artikel 12, stk. 2, skal medlemsstater træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at organisationer, der i offentlighedens interesse bekæmper seksuelt misbrug af børn, når de ansætter personale, er forpligtet til at anmode om strafferegistre for personer, der rekrutteres.

3.1.8. Forældelsesfrister (art. 16)

Det følger af artikel 16 i det nugældende direktiv 2011/93/EU, at der skal kunne ske retsforfølgning af lovovertrædelser som fastsat i direktivet i en tilstrækkelig lang periode efter, at ofret har nået myndighedsalderen, og i et omfang, der er proportionalt til grovheden af lovovertrædelsen.

Forslagets artikel 16, stk. 2, fastsætter minimumsforældelsesfrister imellem 20-30 år afhængigt af lovovertrædelsens karakter, som regnes fra datoen, hvor ofret har nået myndighedsalderen.

3.1.9. Anmeldelsespligt og anmeldelseskanaler (art. 17 og 18)

Det følger af artikel 17, stk. 1, i det nugældende direktiv 2011/93/EU, at tavshedspligt i henhold til national ret for personer, der arbejder med børn, ikke er til hinder for anmeldelse af situationer til myndighederne, hvis de har rimelig grund til at formode, at et barn udsættes for de omhandlede lovovertrædelser.

Forslaget indfører i artikel 17, stk. 3 en anmeldelsespligt for fagfolk, der arbejder i tæt kontakt med børn i børnebeskyttelses-, uddannelses-, børnepasnings- og sundhedssektoren, hvis de har en rimelig grund til mistanke om en strafbar lovovertrædelse efter direktivet. Undtaget fra anmeldelsespligten er i henhold til stk. 4 fagfolk i sundhedssektoren som led i programmer rettet mod personer, som er blevet dømt for en lovovertrædelse eller personer, der frygter, at de kunne begå en lovovertrædelse, i henhold til direktivet.

Forslaget pålægger endvidere medlemsstaterne i en ny artikel 18 at sikre, at ofre har let adgang til anmeldelseskanaler og anmeldelsesprocedurer for overgreb til de kompetente myndigheder. Disse skal være lettilgængelige og børnevenlige.

3.1.10. Ofrets rettigheder (art. 21-23)

Artikel 21 i det nugældende direktiv 2011/93/EU fastsætter, at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at ofre ydes bistand og støtte før, under og i en passende tid efter afslutningen af en straffesag.

Forslagets artikel 21 udvider adgangen til bistand og støtte til ofre i overensstemmelse med direktiv om ofres rettigheder for at sikre, at børn modtager den nødvendige og alderssvarende pleje. Forslagets artikel 22, stk. 3, litra g), indfører endvidere krav om, at lægeundersøgelser af et offer med henblik på straffesagen, som kan traumatisere et barn på ny, begrænses mest muligt og foretages af fagfolk, der er uddannet til formålet. Slutteligt indføres i forslagens artikel 23 en ret for ofre til erstatning for skader, de har lidt og at de kan kræve erstatning i en tilstrækkelig lang periode, efter at de har nået myndighedsalderen. Forslagets artikel 23, stk. 3, indfører en række konkrete minimumsperioder imellem 20-30 år afhængigt af lovovertrædelsens karakter, som regnes fra datoen, hvor ofret har nået myndighedsalderen. Det foreslåede indebærer en styrkelse af EU's minimumsstandarder både med hensyn til tidsrammen for kravet om erstatning og de elementer, der skal tages i betragtning ved fastsættelsen af erstatningsbeløbet. I forhold til EU's minimumsstandarder i henhold til direktivet om ofres rettigheder udvider artiklen også antallet af personer og enheder, der skal anses for at være ansvarlige for at yde erstatning, herunder juridiske personer og eventuelle nationale erstatningsordninger, der er indført til fordel for ofre for forbrydelser.

3.1.11. Koordinering og samarbejde (art. 24-25)

Det nugældende direktiv 2011/93/EU regulerer ikke nationale myndigheders indbyrdes koordinering på området for seksuelt misbrug af børn. Forslagets artikel 24 pålægger medlemsstaterne at oprette nationale myndigheder med ansvar for koordinering på nationalt plan på tværs af myndigheder og dataindsamling. Der indføres endvidere i forslagets artikel 25 en forpligtelse for medlemsstaterne til at indføre de nødvendige mekanismer til at sikre samarbejde og koordinering mellem flere agenturer og flere interessenter på nationalt plan blandt relevante parter, der er involveret i udviklingen og gennemførelsen af foranstaltninger til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn online og offline.

3.1.12. Forebyggelse og dataindsamling (art. 28 og 31)

Artikel 28 i det nugældende direktiv 2011/93/EU pålægger medlemsstater at træffe egnede foranstaltninger, såsom uddannelse, til at modvirke og begrænse efterspørgslen, der giver anledning til seksuelt misbrug af børn.

Forslagets artikel 28, stk. 1, tilføjer oplysnings- og bevidstgørelseskampagner som et forebyggelsesprogram ud over uddannelse. Derudover præciseres i forslagets artikel 28, stk. 3, at regelmæssig uddannelse i børnevenlig retspleje - udover til embedsmænd – også bør gives til dommere og fagfolk. Efter forslagets artikel 28, stk. 4, pålægges medlemsstaterne at træffe passende foranstaltninger til at øge forebyggelsen af seksuelt misbrug af børn i lokalmiljøet, herunder gennem en række specifikke foranstaltninger. Endelig giver forslagets artikel 28, stk. 5, det fremtidige EU-center en afgørende rolle som koordinator og videncenter i denne henseende.

Efter forslagets artikel 31 pålægges medlemsstaterne at indføre et system til indsamling, udvikling, udarbejdelse og udbredelse af offentlige statistikker om de lovovertrædelser, der er omfattet af direktivet, ved brug af en fælles metode udviklet i samarbejde med EU-centret og til at indberette disse statistikker til EU-centret og Kommissionen og gøre dem offentligt tilgængelige. EU-centret udarbejder statistikkerne og gør dem offentligt tilgængelig.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294) medlovgiver.

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har vurderet, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Kommissionen har fremhævet, at den grænseoverskridende karakter af lovovertrædelser i form af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn, som begrundede vedtagelsen af det gældende direktiv, er blevet endnu mere udtalt i det seneste årti med den øgede udbredelse af brugen af onlineteknologier, der muliggør, letter og forstærker virkningen af sådanne lovovertrædelser. For at sikre både effektiv retsforfølgning af lovovertrædere og beskyttelse af ofre overalt i EU fastsætter dette forslag fælles minimumsstandarder for definitionen af lovovertrædelser og sanktionsniveauer, hvilket er et mål, som medlemsstaterne ikke vil kunne nå hver for sig, og som kun kan nås ved en indsats på EU-plan. I betragtning af onlinedimensionen af disse forbrydelser, vil medlemsstaterne i mangel af fælles regler ikke effektivt kunne: i) forebygge, at der begås lovovertrædelser i form af seksuelt misbrug af børn på deres område, ii) efterforske og retsforfølge forbrydelser i form af seksuelt misbrug af børn med en indsats på EU-plan, og iii) identificere ofre og yde den rette bistand til dem.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering af, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

6.1. Strafbare handlinger og sanktioner

6.1.1. Seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse

Efter straffelovens § 216, stk. 2, straffes for voldtægt den, der har samleje med et barn under 12 år, med fængsel indtil 12 år. På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.

Efter straffelovens § 222, stk. 1, straffes den, som har samleje med et barn under 15 år, med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2. Har gerningspersonen skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed eller ved brug af enten tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år, jf. § 222, stk. 2. Det skal ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 indgå som en skærpende omstændighed, at gerningspersonen har skaffet sig samlejet ved at udnytte sin fysiske eller psykiske overlegenhed, jf. § 222, stk. 3.

Efter straffelovens § 223, stk. 1, straffes den, som har samleje med eller ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, med bøde eller fængsel indtil 4 år. På samme måde straffes den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje, jf. § 223, stk. 2.

Efter straffelovens § 224, stk. 1, straffes den, der medvirker til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en kunde, med bøde eller fængsel indtil 6 år. Den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. § 224, stk. 2.

Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, jf. straffelovens § 225.

Efter straffelovens § 231 straffes for grooming den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.

Efter straffelovens § 232, stk. 1, straffes den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, jf. § 232, stk. 2.

Efter straffelovens § 233, stk. 1, straffes for rufferi den, der driver virksomhed med, at en anden mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, med fængsel indtil 4 år. Den der i øvrigt udnytter, at en anden erhvervsmæssigt mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år. Det samme gælder den, der fremmer, at en anden mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand, jf. § 233, stk. 2. Den, der udlejer værelse i hotel til brug for, at en anden erhvervsmæssigt mod

betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år, jf. § 233, stk. 3.

6.1.2. Seksuelt materiale af personer under 18 år

Efter straffelovens § 226 straffes den, der optager seksuelt materiale såsom fotografier, film, el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Efter straffelovens § 227, stk. 1, straffes den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med seksuel optræden, med bøde eller fængsel indtil 2 år. Den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. § 227, stk. 2.

Efter straffelovens § 235, stk. 1, straffes den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Efter straffelovens § 235, stk. 2, straffes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter dog ikke besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen, jf. § 235, stk. 3.

6.1.3. Børneattest

Det følger af § 32 i bekendtgørelse nr. 1860 af 23. september 2021 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret), at politiet efter begæring – til brug for ansættelse eller beskæftigelse af personer, der som led i udførelsen af deres opgaver skal have direkte kontakt med børn under 15 år – kan videregive oplysninger om afgørelser fra Kriminalregisteret, som vedrører overtrædelse af en række bestemmelser i straffeloven om bl.a. seksuelle krænkelse af børn under 15 år og børnepornografi.

6.1.4. Skærpende omstændigheder

Straffelovens § 81 oplister en række forhold, der i almindelighed skal indgå som skærpende omstændigheder ved straffastsættelsen. Opregningen i bestemmelsen er ikke udtømmende, og der kan således forekomme andre hensyn, som kan tillægges betydning i skærpende retning. Eksempelvis vil det i almindelighed skulle indgå som skærpende omstændighed, at gerningspersonen tidligere er straffet af betydning for sagen, jf. § 81, nr. 1.

6.1.5. Rettighedsfrakendelse

Efter straffelovens § 79 kan den, der ved dom findes skyldigt i et strafbart forhold, frakendes retten til fortsat at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, eller til at udøve den pågældende virksomhed under visse former, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen. Det samme gælder ved udøvelse af anden virksomhed (herunder virksomhed, der indebærer hyppig kontakt med børn), når særlige omstændigheder taler derfor.

6.1.6. Strafansvar for juridiske personer

Efter straffelovens 5. kapitel kan juridiske personer straffes med bøde, når det er bestemt ved eller i medfør af lov. Efter straffelovens § 27 forudsætter strafansvar for en juridisk person, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan.

6.1.7. Forældelsesfrister i sager om seksuelt misbrug af børn

Straffelovens regler om forældelse findes i lovens kapitel 11. Efter straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1-3, er forældelsesfristen henholdsvis 2, 5 eller 10 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i henholdsvis 1, 4 eller 10 år for overtrædelsen.

For en række overtrædelser, herunder straffelovens § 216 om voldtægt gælder det, at der ikke indtræder forældelse, hvis overtrædelsen begås over for en person under 18 år, jf. straffelovens § 93 b, stk. 2. For overtrædelser af straffelovens § 231 om grooming og § 232 om blufærdighedskrænkelser over for et barn under 15 år regnes forældelsesfristen tidligst fra den dag, den forurettede fylder 21 år, jf. straffelovens § 94, stk. 4. Overtrædelser af bl.a. straffelovens § 233 om rufferi forældes efter 5 år, jf. § 93, stk. 1, nr. 2. Derudover gælder det, at overtrædelser af straffelovens § 235 om udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år som

udgangspunkt forældes efter 5 år, jf. § 93, stk. 1, nr. 2, og efter 10 år, hvis forholdet er begået under særligt skærpende omstændigheder, jf. § 93, stk. 1, nr. 3.

6.1.8. Ofrets stilling under efterforskningen og straffesagen

Efter retsplejelovens § 750 kan politiet foretage afhøringer, men kan ikke pålægge nogen at afgive forklaring, og ingen tvang må anvendes for at få nogen til at udtale sig.

Det følger af retsplejelovens § 168, stk. 1, at enhver som udgangspunkt har pligt til at afgive forklaring for retten som vidne.

Efter retsplejelovens § 745 e, stk. 1, kan politiets afhøring af et barn optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen efter retsplejelovens § 872. Den nærmere fremgangsmåde for videoafhøringen fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om videoafhøring af børn, fra 7. september 2022. Det fremgår bl.a. af meddelelsen, at politiet, hvis der er et særligt behov for at styrke barnets tryghed, skal sørge for, at det er en tryghedsskabende person til stede i afhøringslokalet, hvilket f.eks. kan være en pædagog fra barnets daginstitution eller en bedsteforælder, som ikke forventes senere at skulle afgive vidneforklaring.

Det følger af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, at retten i sager om bl.a. seksualforbrydelser beskikker en bistandsadvokat for den forurettede, når den pågældende fremsætter begæring om det. Beskikkelsen skal dog ske i visse sager om seksualforbrydelser, medmindre den pågældende efter at være blevet vejledt om retten til beskikkelse af advokat frabeder sig det, jf. § 741 a, stk. 2.

Efter dansk ret (offererstatningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1209 af 18. november 2014) yder staten erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven, hvis overtrædelsen er begået i Danmark. Erstatning kan i særlige tilfælde ydes for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte f.eks. har bopæl i Danmark eller har dansk indfødsret. Det er bl.a. en forudsætning, at de almindelige erstatningsbetingelser er opfyldt. Er ofrets krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen afgjort ved dom, ydes den statslige erstatning som udgangspunkt med det beløb, som er fastsat ved dommen.

7. Konsekvenser

Forslaget er omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivforslaget, ligesom forslaget ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

7.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Danmark deltager ikke i en kommende vedtagelse af direktivforslaget, da forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Direktivet vil derfor ikke gælde i eller være bindende for Danmark og har således ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

7.2. Økonomiske konsekvenser

Danmark deltager ikke i en kommende vedtagelse af direktivforslaget, da forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Direktivet har derfor ikke statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

7.3. Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Forslaget giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring i Specialudvalget for Politimæssigt og Retligt Samarbejde.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre landes holdninger til forslaget.

10. Regeringens (foreløbige) generelle holdning

Regeringen er generelt positivt indstillet over for intentionerne bag forslaget, dels set i lyset af den grænseoverskridende karakter af lovovertrædelser i form af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn, dels henset til den øgede onlinetilstedeværelse af børn, unge og gerningspersoner, og dels henset forslagets formål med at sikre en ensartet regulering heraf på tværs af EU-medlemsstaterne.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.